

ΙΣΤΟΡΙΑ

Οι έρευνες των αρχαιολόγων τεκμηρίωσαν την ύπαρξη ζωής και ανθρώπινης δραστηριότητας στο θεσσαλικό χώρο. Στην κοίτη του ποταμού βρέθηκαν απολιθωμένα οστά ελεφάντων, υποπόταμων, ρινόκερων, μεγάλων βοοειδών, κλαψιών με τεράστια κέρατα κ.ά. Ταυτόχρονα, στην κοίτη του Πηνειού, σε διάφορες θέσεις, βρέθηκαν λίθινα εργαλεία από λευκό χαλαζία που σύμφωνα με τους ειδικούς ανάγονται στην πρώιμη Παλαιολιθική εποχή, (350.000-200.000 χρόνια πριν από σήμερα). Βρέθηκαν επίσης και εργαλεία άλλης τεχνικής, από πυριτόλιθο, που είναι δημιουργήματα νεότερων ανθρώπων (65.000-25.000 χρόνια πριν από σήμερα). Πολύ αργότερα, 7.000 π.Χ. περίπου, βρίσκονται στοιχεία του Νεολιθικού Πολιτισμού για πρώτη φορά στον ελλαδικό χώρο. Είναι η εποχή που ο άνθρωπος παύει να είναι κυνηγός και τροφουσλλέκτης, αλλά καλλιεργεί τη γη και φυτεύει δημητριακά κυρίως για την διατροφή του, εξημερώνει άγρια ζώα για τις ανάγκες του δημιουργώντας για πρώτη φορά μόνιμους οικισμούς.

Η γέφυρα και αριστερά ο Άγιος Αχιλλείος (παλιά καρτα από το αρχείο Α. Γαλεορίδη).

Κατά τους ιστορικούς χρόνους ο Πηνειός εξακολουθεί να παίζει βασικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη των πόλεων, αλλά και στην στρατηγική άμυνάς τους. Έτσι πολλές σπουδαίες πόλεις κτίζονται κοντά στον Πηνειό, υδρεύονται από αυτόν, αρδεύουν τις καλλιέργειες τους,

επωφελούνται από τις πλημμύρες του, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί στοιχείο άμυνάς τους. Κυριότερες είναι: Λάρισα, Τρίκκη, Ατραγας, Φάλλανα, Φαρκαδώνα, Ομόλιο, Αργισσα, Οιχαλία κ.ά.

Όμως όπως όλα τα ωραία πράγματα τέλειωσε η πρώτη εξόρμησή μας. Γυρίσαμε στο σχολείο μας γεμάτοι μυρωδιές και αρώματα και φυσικά τα αποτυπώσαμε στο ημερολόγιο της τάξης μας.

Πανίδα

Παλαιότερα μέσα στα νερά του ποταμού κυριαρχούσαν οι γουλιανοί, τα σαγάνια (κυπρίνοι), τα χέλια, τα κεφαλόπουλα, τα λαβράκια και οι λούτσοι (τούρνες). Υπήρχαν όμως και καραβίδες, καβούρια, σαρδέλες και γωβιοί. Μέσα στην οργιώδη βλάστηση των οχθών έβρισκαν καταφύγιο μικρά ζώα, σκαντζόχοιροι, ασοί, χελώνες, αλεπούδες και βίδρες. Στις φυλλωσιές των δέντρων φώλιαζαν πουλιά ενδημικά: καρακάξες, μπούφοι, κουκουβάγιες, μελισσοουργοί αλλά και μεταναστευτικά πουλιά που έφταναν από τη Δ. Ευρώπη κατά το χειμώνα (παπιά, χηνάρια και κοράκια).

Παρασκευή 7 Μαΐου 2004

Να 'μαστε και πάλι γεμάτοι κέφι ανεβαίνουμε στο λεωφορείο για της πηγές του ποταμού. Ο Πηνειός σχηματίζεται από τη συμβολή του Μαλακασιώτικου ρεύματος που πηγάζει κοντά στη διάβαση της Κατάρης στο βουνό Περιστέρι και του ρεύματος του Μουργκάνι που πηγάζει στη βόρεια πλευρά των Αντιχασίων.

Επισκεφτήκαμε τις πηγές.

Σ' όλη τη διάρκεια της διαδρομής ακολουθούσαμε το ποτάμι και μάλιστα συχνά-πυκνά καταγράφαμε τα χωριά και τις πόλεις που συναντούσαμε κατά μήκος του ποταμού.

(Πηνειάδα, Φαρκαδόνα, Ζάρκο, Μάνδρα, Κεραμίδι, Κουτσόχερο, Κλοκωτός, Γεωργανάδες, Πετρόπορο, Φανερωμένη, Νομή, Παλαιομονάστηρο).

Σταματήσαμε στη γέφυρα που ενώνει το Ν. Λαρίσης με το Ν. Τρικάλων. Πο! πο! Βλάστηση. Λεύκες, καραγάτσια, φτελιές, πλατάνια, ιτιές.

Φτάνοντας στην Πύλη Τρικάλων επισκεφτήκαμε το Δημαρχείο όπου μας περίμεναν. Μας μίλησε ο Αντιδήμαρχος και όταν τελείωσε του κάναμε ερωτήσεις και μάλιστα η ομάδα συνέντευξης του πήρε μια ενδιαφέρουσα συνέντευξη που την έχουμε καταγράψει.

Δήμος Πύλης

Περπατήσαμε δίπλα και μέσα στον Πορταϊκό και μέσα στο παγκόσμιο περιβαλλοντικό μονοπάτι. Α! ξέχασα να σας πω. Παλιά η Πύλη ονομαζόταν Πόρτα έως το 1946.

Μπροστά μας επιβλητικό το πέτρινο γεφύρι τοξωτό, αγέρωχο. Λένε ότι το έχτισε ο Άγιος Βησσαρίωνας το 1514. Ήταν το μοναδικό πέρασμα από τη Θεσσαλία στην Άρτα πριν γίνει η σιδερένια γέφυρα.

Λουλούδια κίτρινα, μοβ, γαλάζια. Άνοιξη είναι και η φύσις

''Μάγεμα η φύση κι όνειρο στην ομορφιά
και χάρη η μαύρη πέτρα ολόχρυση και το ξερό χορτάρι.

Με χίλιες γλώσσες χύνεται με χίλιες
γλώσσες κρένει''

« Όποιος πεθάνει σήμερα χίλιες φορές πεθαίνει »

Στο δεξί μας χέρι η Πόρτα Παναγιά. Πετρόχτιστη βυζαντινή εκκλησία που χτίστηκε το 1283 πάνω στον αρχαίο ναό της Αθηνάς. Στο ναό υπάρχουν σπουδαίες ψηφιδωτές εικόνες του Χριστού και της Παναγίας που χρονολογούνται από το 1285. Θαυμάσαμε, φωτογραφίσαμε, μιλήσαμε με το φύλακα και μάθαμε την ιστορία της εκκλησίας. Η Πόρτα Παναγιά είναι άβατο για τις γυναίκες.

Μάθαμε την ιστορία του Αγίου Βησσαρίων. Ο Άγιος Βησσαρίωνας ο Β΄ γεννήθηκε στην Πόρτα Παναγιά από ευσεβείς γονείς. Μετά τα εγκύκλια γράμματα, νεότατος εισήλθε στις τάξεις του Ιερού Κλήρου. Εκάρη μοναχός και σε ηλικία μόλις 20 ετών εκλέγεται Επίσκοπος Δομενίκου και Ελασσόνας. Δεν έγινε όμως δεκτός από το χριστεπώνυμο πλήρωμα της Μητροπόλεως διότι οι κάτοικοι φοβήθηκαν την πιθανή υπαγωγή της Μητροπόλεως στο Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Κατόπιν εκλέγεται Επίσκοπος Σταγών (σημερινή Καλαμπάκα) και όταν απεβίωσε ο θείος του Μάρκος, Μητροπολίτης Λαρίσης. Ανέπτυξε πλούσια κοινωνική και φιλανθρωπική δράση.

Ανήγειρε εκ βάθρων την Μεγίστη Ιερά Μονή Μεγάλων Πυλών ή Μεταμορφώσεως του Σωτήρος στο Δούσικον Τρικάλων και την τοξωτή γέφυρα στον Πορταϊκό ποταμό. Είχε υπό την πεφωτισμένη ηγουμενία του περί τους 365 μοναχούς. Εκοιμήθη εν Κύριω την 15^η Σεπτεμβρίου.

Στη συνέχεια επισκεφθήκαμε το Ροπωτό. Μας περίμεναν. Εκείνη τη μέρα είχαν πανηγύρι προς τιμή του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου. Επισκεφθήκαμε την ομώνυμη εκκλησία, ο πρόεδρος μας μίλησε για την κοινότητα του Ροπωτού τα ήθη και τα έθιμα της.

Μας φίλεψαν όλους «Γίδα βραστή με κριθαράκι». Το φαγητό το πρόσφερε κάτοικος του χωριού προς τιμή του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου.

Αφού τους ευχαριστήσαμε για τη φιλοξενία πορευτήκαμε λίγο πιο κάτω. Περιπατώντας φτάσαμε στον υδρόμυλο του χωριού. Ο ιδιοκτήτης του έβαλε το μύλο να δουλέψει και είδαμε πως με τη δύναμη του νερού το σιτάρι πιεζόταν ανάμεσα στις μυλόπετρες και γινόταν αλεύρι. Απ' την άλλη πλευρά του νερόμυλου το νερό έπεφτε με δύναμη μέσα σ' ένα καζάνι που γύριζε γρήγορα και εκεί μέσα γυναικές του χωριού έπλεναν πατάκια, φλοκάτες, κουβέρτες και άλλα. Ήταν το «πλυντήριο» της παλιάς εποχής, η δριστελλα.

Ένας λαϊκός τεχνίτης μας έδειξε πως κατασκεύαζαν τις φλογέρες και τις φτσέλες.

Γυρίσαμε κατευχαριστημένοι στο σχολείο μας. Την άλλη μέρα συζητήσαμε για τις εμπειρίες μας για το τι μας έκανε εντύπωση, ανακεφαλαιώσαμε τις δραστηριότητες μας και η ομάδα αλληλογραφίας έστειλε ευχαριστήρια επιστολή στο Δήμαρχο της Πύλης και στον κοινοτάρχη του Ροπωτού.

ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΗΣ

ΡΟΠΩΤΟ

Το Ροπωτό βρίσκεται νότια της Πύλης, σε απόσταση 32 χλμ. από τα Τρίκαλα και σε υψόμετρο 750 μ. Αποτελείται από επτά οικισμούς. Οι κάτοικοι του, που είναι κυρίως δενδροκαλλιεργητές και γεωργοκτηνοτρόφοι φτάνουν τους 850 το χειμώνα και τους 1300 το καλοκαίρι. Το χωριό περιβάλλεται από 3.500 στρέμματα καστανό-δασους και 15.000 στρέμματα ελατόδασους.

Στην περιοχή είναι πάμπολλες οι πηγές και τα ποτάμια. Στο χωριό σώζονται και λειτουργούν νερόμυλος, δριστέλλα και τέσσερα παραδοσιακά αποστακτήρια με καζάνια. Υπάρχει ακόμη τεχνίτης που κατασκευάζει κλειδοπίνακα, φτσέλες, αδράχτια και άλλα ξύλινα σκεύη και εργαλεία.

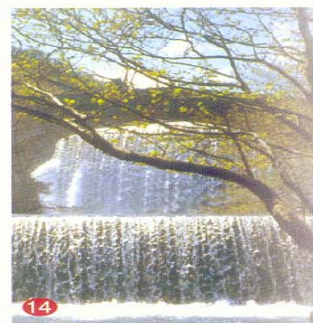
12

13

ΠΑΛΑΙΟΚΑΡΥΑ

Η Παλαιοκαρυά βρίσκεται 35 χλμ. από τα Τρίκαλα, σε υψόμετρο 730 μ. Αποτελείται από 4 οικισμούς και κατοικείται από 250 κτηνοτρόφους το χειμώνα ενώ το καλοκαίρι ο πληθυσμός διπλασιάζεται. Το χωριό δημιουργήθηκε από τον κλεφταρματολό Κουτσοδαίμονα που αναδείχθηκε νικητής της μάχης με το Στουρνάρα για τον έλεγχο του αρματολικίου του Ασπροποτάμου, διατηρώντας έτσι την κυριαρχία του χωριού. Η Παλαιοκαρυά είναι επίσης η πατρίδα του ποιητή Καλαπανίδα.

14

Στην Παλαιοκαρυά δεσπόζουν η τοξωτή πέτρινη γέφυρα και το φράγμα του Πορταϊκού ποταμού. Στην θέση Αέρι υπάρχει σπήλαιο με υπόγεια νερά. Ενδιαφέρουσα είναι η ιδιωτική συλλογή στο χωριό με εκθέματα του 18ου αιώνα και οι εκκλησίες Αγ. Νικολάου (τέλη του 17ου αι.) και Αγ. Παρασκευής (1810-1830).